

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

6. Mutus, non obstans, non manifestans.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

1. **Q**ui siue per suffragium secretum, siue alio modo consentit, ut fiat actio iniusta, obligatur ad restitutionem, id quod ex dictis de consensente, cui valde affinis est consensus, satis liquet. Adde tamen omnino ea, quæ dixi lib. 1. cap. 3. §. 7. ver. *Suffragium*: & videatur insuper Dicastill. lib. 2. de iustitia, tract. 2. d. 4. dub. 5. à num. 93.

2. Sicut autem iniustus est, qui per suum suffragium actioni iniuste consentit, ita non raro erit iniustus, qui non consentit, ubi assentiri per iustitiam deberet, seu quod idem est, ubi suffragium negat, quando in favorem alicuius, vel in bonum Reip. illud ferre oportebat. Id certe colligitur ex dictis, & videri poterit latius apud Doctores, Molin. *disp. 732*. Dianam p. 3. tract. 2. de dub. Reg. res. 6. de Lugo tom. 1. de iustitia, *disp. 19. scilicet. 2. §. 3. à num. 60.*

3. Palpo, seu Palpator, id est, qui laudando, & adulando alium, vel contra irridendo, arguendo alterius ignaviam, est causa actionis iniustæ, tenetur utique ad restitutionem; Idque, etiam si non laudaverit animo, ut fieret actio iniusta. Satis enim est, si præviderit damnum ex sua laude secuturum: nam si esset cum inadvertentia inculpabili, ex generalibus regulis involuntarij excusandum fore scimus omnes. De hac eiusmodi adulatione iterum meminimus me dixisse in *Methodo confess. lib. 2. c. 7. §. 3.* nec inutiliter recoleres locum illum.

§. IV. Recursus.

1. **I**l, qui malefactorem receptant, qui protegant, qui securitatem præbent, ad iniuste agendum, vel ad non restituendum, quique prædones servant, quos omnes sub nomine Recursus comprehendimus, peccant, & ad restitutionem tenentur: quia, ut sic sunt causæ actionis iniustæ. Ut sic, dico; Non enim semper, si latro ad te divertat, ut ante delictum, tu vel tacite, vel expresse promiseris illum receptare, unde ipse hac fretus receptione, furatus sit. At post commissum iam furtum, vel homicidium, si illum casu recipias, ne is à lictoribus, verbi gratia, comprehendatur, vel ob aliam causam, cum latronis, ut sic, receptor non sis, restitutionis reus nec eris. Nam propterea Molina *disp. 733*. Dicastill. alios citans lib. 2. de restit. tract. 2. *disp. 4. dub. 7.* merito excusant Aduocatos, & Procuratores, qui defendunt in iudicio fures, vel exstant in iis, in quibus ipsimet fures possunt se iure defendere; Defendere autem, & excusare se possunt, quando culpa est occulta, immo quando non est semiprobata, quando iniuste vexantur, non servato iuris ordine, &c. Eos enim defendunt, non ut fures, sed ut ius habentes in prædictis. Neque obstat hos, qui defenduntur, & eos, qui ut amici receptantur, probabiliter iterum reddituros ad latrocinia, nec iam ablata reddituros: id enim ipsis imputabitur, non verò iuste defendentibus, vel casu receptantibus. Casu, inquam, si enim data opera, & ferè semper, verèor, ne latro hoc receptaculo filius, male agat, & tu formalis sis latronis receptor.

2. Hinc fit, ut peccent, & restitutionis obligationem contrahant Pater, Dominus, Princeps, &c. si videntes filium, famulos, vassallos iniuste agere, consilos in potentia ipsorum, eos, si possunt, non compescant: quia dum sic animati, & in domibus, ac Civitatibus turè recepti delicta committunt, suam culpam in Patrem Dominosque sine dubitatione transmittunt. De Patre Dominosque recipientibus domi amantiam filij, vel famuli, vide *superius*, l. 5. c. 1. §. 4. num. 22. & 23.

3. Non deest tamen interdum excusatio in recipiente: Cum enim actio mera receptandi sit ex se indifferens, potest admittere causam excusantem, qualis est metus mortis, vel notabilis mali proportionati, ut ex

dictis *suprà*, lib. 5. cap. 1. §. 2. per totum facile colligitur immo merito Rebellius p. 1. lib. 2. *quæst. 6. num. 40.* excusationem asserit propriis, qui latrocinium in dirum suum recipiunt, si nimirum sint alij, à quibus aequè reiperentur, tunc enim, cum damnum committitur inferendum sit, non iudicabitur moraliter receptio esse illius damni causa.

§. V. Participans.

Participes criminis appellantur non eos qui proxime, & simul cum fure, verbi gratia, iunguntur prædandoque participant, hi enim proprie non participant, sed causæ principales vocantur, & sunt; sed eos, qui furem, verbi gratia, vel homicidam comitantur, etstant, qui explorant fenestras, subministrant viam ad damnum, & c. quique causæ minus principales damni. Quoniam verò esse hic participes criminis coincidunt non raro cum aliis causis præstantibus, hæcenus explicatis, vel certe est alia commune ad illas, ideo nihil separatim de huiusmodi participatione dicendum occurrit; Nam utrumque participes furti est obligetur ad restitutionem, quod hic explicandum esset, paulò post §. 7. & modius expediemus.

§. VI. Mutus, Non obstant, Non manifestans.

Hæcenus causas explicuimus damni pollicemur requirere brevis instructio de negativis. Mutus dicitur, qui loquendo, reprehendendo, clamando, suscendo potest impedire damnum proximi, & tacet. Non obstant, qui potest facto suo, id est, alio, suamve operam præbendo, impedire damnum, nec tamen præbet. Non manifestans, qui potest latrocinium inferendum, vel illatum, quo pacto inferretur, vel resciretur, nec revelat tamen.

1. Porro regula cetera sit huiusmodi, ex Dicastill. lib. 2. de iustitia, tract. 2. *disp. 4. dub. 8.* Qui non loquitur non auxiliatur, non revelat, uno verbo, qui se neque gerit, si possit, & debeat ex iustitia (Quæ debet ex iustitia, quæ est Charitate, diximus nos passim colligit Dicastill. loco citato num. 138.) damnum impedire, peccat, teneturque ad damni restitutionem, verò sine notabili incommodo possit quidem, sed non ex iustitia debeat, sed solum ex Charitate; etiam, si tacer, non tenetur ad restitutionem. Veritas regulæ ter ex dictis: ut etiam ex dictis liquet, propter tantum grave nocuementi, qualis certe est iactura gratiæ familiaris, honoris, vitæ, proportionata ad damnum proximi, qui taceat, non impeditur, non obligatur ex iustitia, vel quasi iustitia (lege Navarra. lib. 3. cap. 4. num. 123. Mol. *disp. 735*. Dicastill. loc. cit.) quia non cum tanto onere ordinaria hæc officio assumuntur: nisi quid amplius exposcat pactum, ut in Milite, & Parocho, &c. diximus lib. 6. cap. 1. §. 1. & c. de communi, quibus si taceat, non impeditur, non obligatur tamen se negative habet ex odio, ut damnum alteri inferat: Respondet adhuc non teneri hunc ad restitutionem. Ita Dicastill. loco citato, num. 131. multos citans, de quæ nos *suprà* docuimus lib. 6. cap. 4. §. 1. Quia quævis peccet, ex malo affectu, ex nulla tamen parte est causa externi damni. Afflictus enim internus criminis damni causa esse nequit, & silentium ipsius, & omissio auxilij, cum sint negativa, positivi damni causa esse non possunt.

4. Sed quid, si mihi obligatio ex sola Charitate, etiam nullo modo obligato, volenti tamen impedire furtum, verbi gratia, contra Petrum, Antonium deat, ut non impediam: peccabunt Antonius cum iustitiam cum onere restitutionis?

Respondeo negativè, si sine vi, vel fraude fuerit cum his, affirmativè, ita Molin. *disp. 735*. Lefebvre cap. 13. dub. 10. num. 66. apud de Lugo tom. 1. *disp. 19.*

ill. coll. 3. num. 101. Ratio utriusque est, quia si Petro nihil
collatur ex iustitia, nihil contra iustitiam ab ipso
collatur Antonius sua mera suavitatem; at si vi, vel menda-
cia, tollit aliquid Petro, quia is habet ius, ne vi, & fal-
sitate impediat a bono consequendo: sicuti propter
rationem rationem solemus dicere, si impediat quis Te-
mum vi, & fraude, ne alicui relinquitur legatum, ob-
ligatur ad restitutionem, non vero si mera suavitatem; ita
ad restitutionem, si forte ab odio movetur Antonius
ad dissuadendum, cum ex interno affectu peccare, An-
tonius est manifestus.

Quid, si mihi volenti impedire furem, ne is furem
ad eodem Petro, ipse fur det mihi pecuniam, ne
impediam a furando obligorne primo ad resti-
tutionem damni illati ipsi Petro a fure. Secundo, obli-
gatorne ad reddendam eiusmodi pecuniam domino, id est,
ipso furi.

Respondeo ad primum: Si teneris ex iustitia, impe-
dire, & propter datam pecuniam non impedis, quis
obligatur, te teneri ad restitutionem damni; Lege Dian-
ti, tract. 6. ref. 58 alios citantem. At si solum teneris
ex Charitate, puto, te non obligari ad prædicti damni
restitutionem, ex hoc capite, quod mediâ pecuniâ non
impedis, quia acceptio pretij tibi dati a fure non te
magis obligat ad impediendum, quam antea obligaba-
tis; Si ergo antea non obligaberis ex iustitia, nec obli-
gaberis postea. Neque obstat, quod securior, & ani-
mosior sit latro ex certitudine, quod tu non impedis:
Non obstat, inquam, quia hanc securitatem eodem
modo poterat ipse habere, si tu sine pretio ipsi promi-
ssis non impedire. Ratio autem ulterior, cui neque
certitudo, neque promissio non impediendi augeant
tuum obligationem, est, quia tunc redditur fur animo-
sior, non ex positiva tua actione, sed ex negativa omis-
sione, quæ omissio non reddit ex se animosiores la-
trones, sed ipse latro ex se utitur hac ommissione ad
maius suam securitatem. Quod si aliquid addas, per
quod furem animosiores positivè reddas, obligari ad
aliquid proportionatum restituendum, paulo antè iam
diximus.

Respondeo ad secundum, Te non teneri restituere
pretium acceptum: Semper intellege, si fur de suis
bonis pretium dedit. Lege, Sotus, Navar. apud de Lu-
go tract. 103. contra Molin. Ratio est, quia, tunc illi
vendis operam tuam, id est, ommissionem impediendi,
quam ommissionem poterat ponere, & non ponere, ut
monuit dictum est supra, lib. 7. cap. 5. §. 3. à num. 8.
Vnde etiam debes recollere, si post acceptum pretium
res est integra, id est, adhuc potes impedire dampnum,
vel potes facere, ut illud resarciatur, te (ne perleveres
in peccato) debere rescindere contractum innum cum
fure, & restituere pecuniam, atque ad id impedire dam-
num, ut ibid. explicatum est.

Ex dictis infero: Primum, ex Molin. disp. 735. Less.
num. 43. dub. 10. n. 75. Laym. lib. 3. sect. 5. tract. 2. cap. 5. n. 7.
de committere, famulum, cui cura alicuius rei com-
missa est, si non impedit (cum possit) furem sive extra-
neum, sive ex consensu & domesticis, obligari ad re-
stitutionem; Famulum vero, cui res commissa non est,
obligari ad restitutionem solum, si non impedit fures
extraneos, non autem, si non impedit consensuum, seu
domesticorum. Quoad domesticos enim, si, quando po-
terat, sine suo notabili incommodo, eos impedire, ta-
men non impedit, peccabit solum contra Charitatem.
Ratio horum est, quia omnes famuli sunt Custodes
domus respectu exteriorum, at respectu domesticorum
solum ille censetur Custos, cui cura rei commissa est.
Si tamen servus videat consensuum congregare res Do-
mini, et noctu cum illis fugiat, obligari quemlibet
servum ex iustitia docet de Lugo tom. 1. de iustitia, di-
sp. 19. sect. 3. num. 106. sine, quia tunc ille, qui fugam
parat, censetur, ut extraneus. Nomine autem famuli,
cui cura rei commissa est, intelligitur etiam, quicum-
que ille, cui datur clavis loci, ubi res servatur, & ille,

Part. I.

cui committitur cura loci, verbi gratia, penus, horreis
&c. & ille, qui præficiunt, tanquam moderatores totius
familia, vel loci, & ille, qui dominum comitatur, quoad
res, quas secum Dominus fert, &c. quia per hæc offi-
cia videtur his rei cura à Domino commendata.

9. Inquires: Si sint multi famuli, quibus incumbat
cura Domus, & nemo impedit furantem, cum tamen
impedire potuissent; unde gratia, clamando, &c. obli-
gantur singuli in solidum, non restituentibus con-
familis, an solum pro rata? Respondeo, obligari in so-
lidum, à Lessius loco citato, dub. 11. num. 29. Vasq. c. 9.
de test. §. 3. dub. ult. Ratio est, quia vel singuli separatim
sumpti poterant impedire totum dampnum; & tunc iam
directè obligantur. Vel singuli non poterant, poterant
tamen adiuti a consensu, & tunc pari modo obligabun-
tur, nam quilibet erat ex iustitia obligatus advocare
ceteros, seu se promptum exhibere ad impediendum, ut
ceteri invicem animati ad repellendum furem, accu-
rèrent. Quid, si quilibet prævideat consensuum non accu-
suros? Respondeo, adhuc omnes obligabuntur in so-
lidum, quia cum singuli non clamaverint, fuerunt
causa iniusta, unde invicem consensuum putarent, se non
posse solos impedire dampnum: & sic de facto dampnum
non impeditum fuit ex culpa singulorum, qui dum non
clamaverunt, seque promptos non exhibuere, fue-
runt in causa, ut quilibet putaret consensuum non accu-
suros.

10. Infero secundò: Custodes Vincæ contrahere
onus restitutionis, in clamet, furemque impediatur, at,
qui non est Custos, quamvis peccet, non prohibendo:
si sine incommodo posset: tamen quia solum peccat
contra Charitatem, onus restitutionis non contrahere.
De his custodibus vide plura apud Fangund. lib. 8. in Dec.
cap. 5. num. 6. & 7.

11. Infero tertio: Excusari testem (esto, per Tolet.
lib. 5. cap. 31. Rebell. loc. cit. num. 63. Reg. loc. cit. num. 100.
non excusetur) à restitutione damni secuti, si iudicè
interrogatus veritatem non manifestet. Ita Molin. &
Sylvest. quos citat, sequiturque Less. lib. 2. c. 30. dub. 8.
num. 59. quibus addit Tanner. Dian. p. 3. tract. 5. ref. 54.
Ratio est, quia quamvis testis tunc obligetur ex iustitia
legali, vel ex Charitate, veritatem aperire, non ta-
men constat, obligari ex iustitia commutativa, cum
ipso obligetur, neque ex contractu, neque ex quasi con-
tractu, id est ex officio.

12. Infero quarto: Custodes portarum, seu Gabella-
rum, Nemorum, & similes ex officio, nisi manifestent
fures, teneri ipsos ad restitutionem damni illati. Ita Mol.
d. 739. de Lugo. 1. de iust. d. 37. sect. 9. f. 5. Val. d. 5. quest. 11.
p. 4. Sot. lib. 5. q. 4. art. 4. Patet, quia tenentur ex iustitia.
Quid de pena, quam reus actori, vel fisco solveret,
si revelatus esset, atque ad id condemnatus? Respondeo,
cuiusmodi Custodes, multo minus testes, & alios priva-
tos ad hanc resarciendam non obligo, ex probabilissi-
ma sententia. Ita Dian. par. 3. tract. 5. ref. 64. Dicast. lib. 2.
de iust. tract. 1. d. 4. dub. 8. num. 165. ex Vasq. aliisque? ubi
n. 293. agit: An cum reo iam incuso in penam possis pacisci
danda pecunia. Ratio est, quia hæc pena non debe-
tur, nisi post sententiam, sententia ergo quomodo cum-
que impedita, cum ius nondum acquisierint actor, vel
fiscus, nihil debent non manifestantes.

Idem quoad penas, dicendum erit (ut notant Tanne-
rus, Less. Sanch. Vasq. aliique apud Dian. 3. m. 6. ref. 35. de
Lugo. 1. de iust. d. 37. sect. 8. n. 97.) de iudicibus, qui non
condemnant (esto, cum peccato) Reum ad solvendum
aliquid actori, vel fisco, vel alteri, quod ex pena, etiam
conventionali, debeat reus? immò idem dic de facien-
tibus, etiam positivè, fugere eos, qui essent condemnan-
di ad penam pecuniariam, &c. Ita apud eundem Dian.
&c. de Lugo. l. c. Ratio est, quia pari modo hanc pec-
nam reus debebat post sententiam. Solum ergo tunc de-
betur index restituere, quando iniquam proferet senten-
tiam, vel vexat litigantes, &c. quia Reus ad iustam senten-
tiam, & ad suam indemnitate iustitiae semper habet.

LI

De

De Custodibus se abscondentibus, quod facilius delinquentes deprehendant, dicitur lib. 5. c. 1. §. 4. n. 2. & 3.

§. VII. Quo ordine ha. Concausa restituere debent?

1. Principua difficultas ea hic est, ut videatur, cui nam ex his concausis incumbat restituere primo loco; in cuius defectum deinde concausa alia succedat. Id ita breviter statuo.

Si plures fuerint causa eiusdem rationis, & ita, ut aequè teneantur restituere, restituere debent pro rata. Verbi gratia, si sunt duo exequutores, qui intulerunt proximo damnum decem aureorum, debet quisque quinque restituere. Quod si unus nolit, vel non possit: certe quia uterque tenetur in solidum, succedit secundus ad obligationem restituendi totum, id est, in dicto exemplo decem; Cui tamen secundo debet alius refarcire suam partem, seu ratam, quam debebat.

2. Tunc autem plures aequè tenentur, quando aequalem influxum habuerunt in totum damnum, id, quod tamen §. sequenti clariùs explicabitur. Nam si unus sine communicatione cum aliis fuisset causa solum partis damni, ad partem tantum suam restituendam obligati, nimis est clarum.

Si verò non omnes fuerint causa eiusdem rationis, unus enim fuit, verbi gratia, exequutor, alter palpans, unus iubens, alter rei ablatae custos: erit maxime distinguendum; id, quod tribus dictis explicabo.

3. Aio primò, si res aliena, vel ejus pretium, vel pars extat apud aliquem, rursus, ab aliquo res mala fide consumpta est, ij debent primo: ceteri in horum defectu, qui ceteri ab eo, apud quem res extat, vel à quo mala fide consumpta est, refarciri debent. Ita Vasq. de restit. cap. 9. §. 1. dub. 3. n. 44. & §. 53. Mol. d. 737. n. 2. Excipe, nisi de mandato alterius damnum aliquis dederit, & in primum rem alienam acceperit; nam tunc mandans etiam ante hunc tenetur restituere, quia tunc ipse est causa principalis damni, qui semper est prior obligatus ut mox num. sequenti subdam. Restituente autem eo, qui primo loco debet, id est, principali, cetera minus principales causa, liberae manent à restitutione; sed restituentibus minus principalibus, debet principalis compensare his totum, quia hi successerunt loco ipsius.

4. Aio enim secundo, si accessit iussio, seu mandatum, seu coactio ad injustam actionem, iubens debet prius, exequutores verò in defectum iubentis, qui iubens debet semper, ut modò dixi, exequutoribus refarcire totum. Ita Vasq. loco cit. n. 54. & §. 56. Excipe, nisi exequutores in damno inferendo moti fuissent ex se, vel quocunque modo fuissent etiam & ipsi principales, id est, qui augebant negotium suum. Ratio dicti est, quia tunc iubens, mandans, cogens, licet non sit causa moralis damni exequens, est tamen principalis, ut ex se patet. Ratio exceptionis est, quia tunc exequutores sunt ipsi certè principales.

5. Aio tertio, si nullus fuit iubens, tunc exequutor debet prius; cetera concausa, ut palpans, consentiens, motus, & alia tenentur solum in defectum exequutis: nisi in his ceteris extaret aliquid ex furto, tunc enim ex n. 3. tenetur sine dubio illa concausa. Et quid non ha. cetera concausa, quae secundo loco debent, non debere unam priorem altera, docet Vasq. loc. cit. sed omnes pro rata juxta maiorem, minorémve influxum ad damnum datum, ad arbitrium prudentis, quem influxum, obligationemque ex influxu exurgentem, mox §. sequenti clariùs me declaratum modò promisi, de Lugo autem de iust. & in cap. 1. d. 19. §. n. 131. distinguit aliquos casus, quando ex his concausis prior debeat, quam alia; quem, si est ortum, lege.

6. Illud hic praeterire nolo: Si fortè laesus remittit uni ex concausis, non statim censendum esse, ipsum ceteris remississe; sed esse distinguendum: Nam si remittit principali, sanè intelligitur remittere ceteris: at si remittit alicui ex causis secundariis, tunc principalis tenetur ad restituendum totum, id est, ad maiorem partem restituendam ipsi laeso, & suam partem ipsi laeso. Causa verò cetera secundaria, quibus non est sum casu quo in defectum principalis debent restituere; non obligabuntur ad totum, quia debent illa pars, de qua una ex concausis obtinuit remissio. Lege Dicast. l. 2. de restit. tr. 2. d. 4. dub. 1. & 1. cetera lina d. 738. docet, principalem tunc totum debere restituere; sed non explicat cui, domino scilicet, aut solum compartem remisso. Sed, ut dixi, si laeso pars non esse deneganda remissio, quae remissio à domino facta est in favorem remissi, ergo ab illo laeso litas demenda non est.

De hac tenus in hoc §. dictis, lege Molin. & Dicast. ratos, ibi enim multa minutiora omnino videntur. Sed illud non est inter minutiora communiter. Dixi enim paulò ante tunc plures causas aequè quando aequalem influxum habuerunt in totum damnum. Id enim verò (ut cognoscamus quantum influxus quae damni causa restituere debet) diligentem §. sequenti explicationem exposcit.

De hac tenus in hoc §. dictis, lege Molin. & Dicast. ratos, ibi enim multa minutiora omnino videntur. Sed illud non est inter minutiora communiter. Dixi enim paulò ante tunc plures causas aequè quando aequalem influxum habuerunt in totum damnum. Id enim verò (ut cognoscamus quantum influxus quae damni causa restituere debet) diligentem §. sequenti explicationem exposcit.

§. VIII. Quantum singula damni Concausa restituere teneantur.

1. Potest primò aliquis esse causa damni, partialitate causa; Potest secundo, esse causa damni, totalitate causa; Potest tertio, esse causa damni, partialitate causa.

2. Esse causam damni partialitate effectus, est solum partem damni facere independentem à quacunque causa. Ingrederis, v.g. vincam, collecturus uvam, alij sine tuo consensu, vel adhortatione eandem ingredieris, & spoliatur: Tunc tu causa es damni partialitate effectus; tuam enim partem solum facis. & ut modò dixi, certum est ex Mol. d. 734. n. 1. tunc solum ad eam partem restituendam obligari.

3. Esse causam damni totalitate causa est, si totum damnum, id, quod duplici modo evenit potest. Primò, si à te sine alterius auxilio totum damnum totum vinea, verbi gratia, spoliatur, & tunc totum debere restituere, vel periri non ignorant. Secundo, si damnum fiat cum auxilio alterius, sed ita, ut etiam sine auxilio fieret à singulis: ut si duo lethaliter horum feriant, singuli vulnus lethale infligentes; vel si consulant furtum, ita ut singulorum consilium sufficeret ad illud furtum movere: & in hoc etiam certum est ex Dicast. l. 2. de rest. tr. 2. d. 4. dub. 1. singulos debere totum damnum, si fortè alter partem sit, vel nequeat restituere, quia verè sunt causa totius propter damni.

4. Esse causam damni partialitate causa est, si totum damnum, sed cum auxilio aliorum, ita, ut quod singuli non facerent, faciant omnes. Exemplo res clarior: Si duo, verbi gratia, pondus grave fortissimè, neque ferre, neque consequenter sustinere unum possunt, tunc singuli, causa partialis damni totius sunt, cum autem sint causa adaequata, & in hoc modo causae di damnum, difficultas est non vulgaris (quam vasq. & confusè tractatam invenies à Doctoribus) an singuli debeant restituere totum damnum, atque adeo in solidum, casu, quo alter partem suam nequit, vel non reddere; an verò satis, si partem suam restituat, suum influxum ad damnum datum, maiorem, vel minorem iudicio prudentis aestimandum.

5. Ut autem id melius decernatur, sint ha. duo regulae, saltem pro praxi probabiles, quas colligo ex quibus Doctoribus apud Dian. quos citat, sequitur de Lugo r. 1. de iust. d. 19. scilicet. 2. à n. 80. item ex Vasq. de rest. cap. 9. §. 1. n. 34. & Dicast. lib. 2. de rest. tr. 2. d. 4. dub. 1. dec. 2. à num. 29 lege etiam dub. 9. Prior: Quando per causam damni ita ad damnum concurrat, ut ex ipso, nulla alia causa superveniente, adhuc totum damnum, non obligabitur, nisi partem damni